

د زعفران داروئی او غذايي ارزښت

زعفران چې دخپل هر اړخيز ګټورتوب له مخې يې (سره طلا) هم بولي، دازمان يې تر بل هروخت په افغانستان کې نوم ډير ياديري، داځکه چې دا بوټي کيدلای شي د نوم بدي زهری بوټی يانی کوکنارو ځای ناستی وټاکل شي . دزعفران بوټی و اوبوته ډير لږ اړتيا لری او ان په بنبره لرونکی ځمکه کې ښه حاصل ورکوی. که څه هم په هيوادکي دهرات ولايت داګری دزعفرانو د کښت له مخې تر نورو وړاندی دی، مګر د څيرنو پر بنسټ په ليرليد کې دهيواد نژدی ټول ولايتونه د زعفران دکښت دپاره ټاکلی شرايط او د روزلو دپاره يې اړين امکانات لری. داچې په هرات کې يې دامهال کښت تر نورو زيات دی، ښايی دا به پدی خاطر وی

چې هلته اوسيدونکی د ايران دپيداوارو سره ښه بلد دی او ايران دزعفران دحاصلاتو له مخې نړيوال نوم لری. که څه هم د زعفران نوم ديوی عربي کلمی په توګه منل شوی او نژدی په ټولی نړی کې دی ته په ورته نامه ياديري، دبيلګی په توګه په انګريزی ژبه ورته (Saffron) وایي او ايټاليایان يې بيا (Zaferano) بولي. مګر په ايراني ادبياتو کې کله ناکله د « کورکوم » پنامه هم ياد شويدي او ايرانيان چې خپل هيواد دزعفران دزيريدنی ټاټوبی ګنی ، دوی يې دکښت دتاريخ اوردوالی هلته تر ۳۰۰۰ کالو پوری حسابوی.

دا ارزښت لرونکی بوټی د هغو واښه ډوله نباتاتو په ډله کې راځی چې لوړه ونه نلری او جګوالی يې يوازی د ۱۰ - ۳۰ سانتی مترو په خواوښا کې دی . دزعفران دبوټی عمر څوکاله دوام کوی او تخم يې دپياز ښه لری. دزعفران دبوټی حاصلات زيات ندی او ښايی دقيمت دلوروالی يو لوی لامل يې همدغه شی وی چې عرضه يې دتقاضا په پرتله ټيټه ده. دايرانيانو د احصايی له مخې، دوی د زعفران دهره ۱۵۰ ګلانو څخه يوازی يو ګرام او د هرو نژدی ۱۴۷ زره ګلانو څخه فقط يو کيلوګرام اصل زعفران تر لاسه کوی .

دايرانی ارقامو پر بنسټ (په سرچينه کې دارقامو

کال ندی ښودل شوی)، ايران په کال کې په منځنی ډول د سلو ټنو زعفرانو په اخيستلو سره په نړی کې لومړی ځای (ځینی ايراني سرچيني د ټولی نړی دزعفرانوحاصلات ۲۳۰ ټنه ياد کړی چې ۱۷۰ ټنه يې د ايران ونډه يادوی) او وروسته بيا اسپانيا د ۲۵ ټنو په ترلاسه کولو سره دوم ځای نیسی. لدی نه وروسته هندوستان، روسيه، سنگاپور، ماليزيا، جاپان، ټايوان، چين، فرانسه، ايټاليا، جرمني، استراليا او يونان په ګډه ۲۵ ټنه زعفران اخلی اودريم ځای ترلاسه کوی. زما په گومان که څه هم دا ارقام ډير دقيق ندی خو يو عمومي انځور وړاندی کولای شی او دبل لوری ددغی ليکنی موخه پدی اړوند د دقيقو ارقامو ښودل ندی.

د زعفران داروئی ارزښتونه :

د غذايي ارزښت تر څنګ زعفران د دوديزو درملو په توګه د پخوا زمانو څخه شهرت لری او دهغو څيرنو له مخې چې په اروپاکي پر مورکانو باندی ترسره شويدي، زعفران په بدن کې دغورينو موادو او دوينو د کوليسټيرول په راټيټولو کې مثبت رول لری او همدارنګه په وينه کې د اکسيجن د نفوذ دزياتوالي په کار کې مرسته کوی. دزعفران څخه دتسلی کوونکی (تسکين کننده)، دمعدی تقويه کوونکی او د گيډی د دردونو د اراموونکی، دنفس تنګيو دليري کوونکی، داستها دزياتوونکی او . . . په توګه کاراخلي.

دپانو شميره: له ۱ تر ۲

د زعفران غذایی ارزښتونه :

داچې زعفران خوراکی شیانو ته ښکلی رنگ، په زړه پوری بوی او ځانګړی خوند ورکوی نو د پخلنځی په بیلابیلو توکو کې دغذا پخولو په چارو کې ورنه کار اخلی. د داسې غذایی توکو سره لکه وریجی، دیسرت (لکه کیک او نور)، شیرینی باب، پنیرجوړولو، کلباس یا ساسیچ جوړولو، لیکپور (یو ډول خواړه الکولی مشروبات) او نورو کې ورنه زیات کار اخلی. دمسالجاتو په توګه کیدلای شی په سوپ یا نازکه ښورواکي وکارول شی. زعفران برسیره پردې چې غذاته اشتها راوړونکی بوی، رنگ او خوند ورکوی، غذا ته کنسرو کوونکی باکتریایی ضد ځانګړتیاوی هم ورکوی یانې هغه غذا چې زعفران ور پکښی کارول شوی وی، بيله دی چې خوسا شی دخو ورڅو دپاره ساتل کیدلای شی .

د زعفران دساتلو لاری چاری:

زعفران په ځانګړی توګه که پوډر شوی وی، د وخت په تیریدوسره بی کیفیت ټیټیری ، بوی او خوند دلاسه ورکوی، ځکه نو پکار ده چې پداسې ښیینه ای قطیو کې وساتل شی چې هلته د نور او لنده بل (رطوبت) د ور رسیدلو امکانات نه وی، کله زعفران خپل کیفیت د لاسه ورکوی او په بازار کې بی ارزښت کمیری.

د زعفران په عرضه کولو کې چلبازی او تقلب :

اقتصادی چاری ډیر وختونه دچلبازانو او خطا ایستونکو د لاسوهنی ځای وی. دنورو دحق په اخیستلوسره دخپلی خپتی ډکول لا تر اوسه پوری له بده مرغه په ځانګړی ډول په وروسته پاتو ټولنو کې دیوه ناوړه دود په څیرد ژوند پر بیلابیلو برخو باندی سیوری اچوی چې د زعفرانو بازار هم ورڅخه خلاص ندی. داچې زعفران د بازار یو ډیر قیمتی توکی دی، ځکه نو دلته د لاسوهنی د پاره اړینه هڅونه ځای لری. په ایرانی سرچینو کې می لوستی دی چې په پخوا وختونو کې د زعفرانو تقلب کارانو ته ان د اعدام تر پولی مجازات ټاکل شوی وو. دلته اکثره وختونه دتقلب په موخه یو ډول گلان چې د زعفران سره ورته رنگ لری او غذا ته ژر رنگ هم ورګوی ، د زعفرانو سره ګدوی او د زعفران په بیه بی خرڅوی، نابلد رانیونکی اصلا

دا شیان یو له بله په اسانی سره جدا کولای نشی. کله ناکله د زعفران د وزن د زیاتولو په موخه پر هغه باندی غوری، شربت یا نری شات د سپری کول په ډول پاشی. رانیونکی باید د زعفران د رانیولو پر وخت دهغه و تارونو ته پام واړوی. د اصلی زعفران تارونه داسی دی چې کښتی برخه بی سپین رنگ او لوړه برخه بی سور یا ژړ ډوله سور رنگ لری. دا هغه چاری دی چې په مټ بی د نورو تقلبی گلانو تارونه سری د اصلی زعفرانو څخه جدا کولای شی.

پای